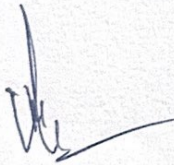
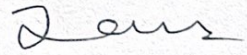

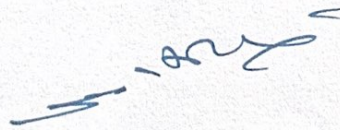
अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

[illegible]

			फलितान्शः - नाट्यशास्त्रस्य चारीणां प्रायोगिक परिज्ञानं सङ्गतिः- स्थानक-नृत्यहस्तस्य चारीणा सह अन्तरसम्बन्धः । 4. नृत्यहस्ता स्थानकानि ● चतुरस्र, उदृत्त, तलमुख, स्वस्तिक, विप्रकीर्ण, अराल खटकामुख, आविद्धवक्र, सूचिमुख, रेचित, अधरेचित, उत्तानवञ्चित, पल्लव, नितम्ब, केशबन्ध, लता, करिहस्त, पक्षवञ्चित, पक्षप्रद्योतक, गरुडपक्ष, दण्डपक्ष, ऊर्ध्वमण्डली, पार्श्वमण्डली, उरःमण्डली, उरःपार्श्वार्धमण्डली, मुष्टिकस्वस्तिक, नलिनीपद्मकोश, अलपल्लव, उल्वण, ललित, वलित ● स्थानकः वैष्णवम्, समपाद, वैशाखम्, मण्डलम्, आलीढ, प्रत्यालीढ फलितान्शः - नाट्यशास्त्रस्य स्थानक-नृत्यहस्त सम्बन्धी ज्ञानं सङ्गतिः- नाट्यशास्त्रस्य सन्दर्भे उपर्युक्तस्य प्रायोगिकं परिज्ञानं पाठ्यग्रन्थाः - ● नाट्यशास्त्रस्य प्रथम-द्वितीय-तृतीय-चतुर्थ- पञ्चमाध्यायाः, नवम्-एकादशाध्यायः नाट्यशास्त्रम् (प्रथमखण्डः, द्वितीयखण्डः), अभिनवभारतीसहितम्, गायकवाड पाच्यविद्याग्रन्थमाला, वडोदरा। ● सहायकग्रन्थाः नाट्यनाट्यशास्त्र संक्षिप्त पाठ प्रो.राधावल्लभत्रिपाठी, राजस्थान संस्कृत अकादमी, जयपुर, 2022 ● नाट्यशास्त्रविश्वकोशः, प्रो. राधावल्लभत्रिपाठी ● पारम्परिक भारतीय रङ्गमञ्च, प्रो. कपिला वात्स्यायन		
--	--	--	--	--	--

 16.5.25

अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

प्रस्तुतीकरणम् ।

18-5-25

2000

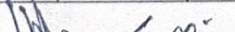
		सङ्गतिः रसाणां विशेषस्वरूपपरिज्ञानात्परं भावानां जिज्ञासा, अभिनयेन प्रस्तुतीकरणञ्च भावविवेचनम् ○ अनुभावनिरूपणम्, अभिनयेन प्रस्तुतीकरणञ्च ○ विभावनिरूपणम्, अभिनयेन प्रस्तुतीकरणञ्च ○ व्यभिचारिभावनिरूपणम्, अभिनयेन प्रस्तुतीकरणञ्च ○ स्थायिभावनिरूपणम्, अभिनयेन प्रस्तुतीकरणञ्च फलितांशः - विभावानुभावव्यभिचारिस्थायिभावानां विभावानुभावव्यभिचारि-स्थायिभावानाम् अभिनयद्वारा स्वरूपभेदादिपरिज्ञानं, तत्तद्रसगतानां प्रस्तुतीकरणञ्च । पाठ्यग्रन्थाः ● नाट्यशास्त्रस्य षष्ठसप्तमाध्यायौ ● नाट्यशास्त्रम् (प्रथमखण्डः), ● अभिनवभारतीसहितम्, गायकवाड ● प्राच्यविद्याग्रन्थमाला, वडोदरा सहायकग्रन्थाः - ● दशरूपकम् (धनञ्जयकृतम्) ● भारतीय नाट्य की परम्परा एवं विश्व रङ्गमञ्च - प्रो. ● राधावल्लभत्रिपाठी, प्रतिभा प्रकाशन, नई दिल्ली ● एकादश नाट्य संग्रह और प्रयोक्ता गण डा. पुरु दाधिच, मध्य प्रदेश हिन्दी ग्रन्थ अकादमी ● Traditional Indian Theatre - Dr. Kapila Vatsyayan, National Book Trust, New Delhi ● "The Recensions of Natyaśāstra", Samlīkṣikā-19 Edited by Dr. Sugyan Kumar Mahanty, National Mission for Manuscripts, 11, Man Singh Road New Delhi-110 001, 2022.		
--	--	--	--	--

[Handwritten signature]

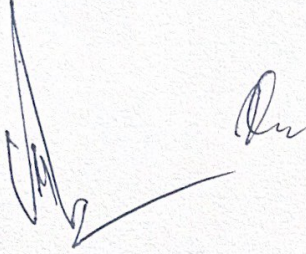
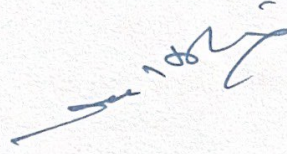
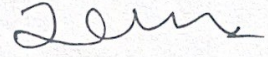
[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

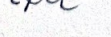
राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS) के
अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

		सङ्गतिः मुखजाभिनयादीनां सम्यग्-ज्ञानात् परं हस्ताभिनयविषयिणी जिज्ञासा जायते।		
				

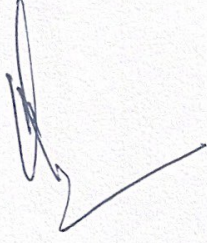
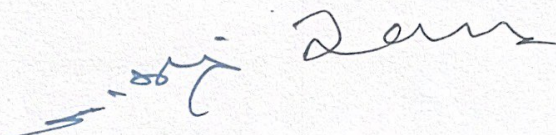
		4 - हस्ताभिनयः असंयुतहस्ताः (पताकहस्तादि-ताम्रचूडान्ताः हस्ताः) संयुतहस्ताः (अञ्जल्यादि-स्वस्तिकान्ताः हस्ताः) हस्तप्रचारस्तल्लक्षणञ्च । हस्तकरणादिप्रकाराः । फलितांशः – हस्ताभिनयस्य परिज्ञानम् । सङ्गतिः हस्ताभिनयस्य परिज्ञानात् परं अन्यविधाङ्गिकाभिनयस्य जिज्ञासा विस्तरतः ग्रन्थतः शमनीया । पाठ्यग्रन्थाः - नाट्यशास्त्रम्, अष्टमोऽध्यायः, नवमोऽध्यायः सहायकग्रन्थाः अभिनयदर्पणः - एम. एम. घोषः, कलकत्ता, 1957		
--	--	--	--	--

राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS) के अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

		फलितोश:- लोकधर्मीपरम्पराधारितानां नृत्यगीताभिनयादीनां प्रयोगज्ञानम् । सङ्गति:- लोकधर्मीपरम्परायां ज्ञातायां सत्यां नाट्यधर्मीपरम्परायाः जिज्ञासा ।		
				

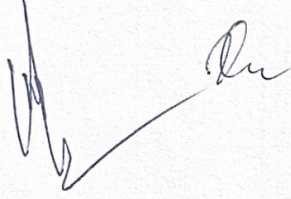
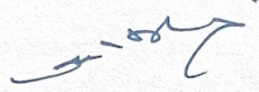
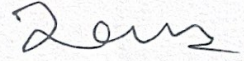
		4 - नाट्यधर्मीविधानम् ● नाट्यधर्मीविवेचनम् ● नाट्यधर्मीपरम्परायाः नाट्येषु प्रयोगप्रदर्शनम् ● मध्यमव्यायोग-दूतवाक्यरूपकयोः अभिनयप्रदर्शनम्। नाट्यधर्मीदृष्ट्या फलितान्शः नाट्यधर्मीपरम्पराधारितानां नृत्य-गीत-अभिनयादीनां प्रयोगज्ञानम्। पाठ्यग्रन्थः नाट्यशास्त्रम् (त्रयोदशाध्यायः), अभिनवभारतीसहितम्, गायकवाड पाच्यविद्याग्रन्थमाला, वडोदरा सहायकग्रन्थाः - पारम्परिक भारतीयरङ्गमञ्च, प्रो. कपिला वात्स्यायन		
--	--	--	--	--

राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS) के
अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

	● वृत्तस्य त्रैविध्यम्, निवृत्तायत्यादिविविधश्रेण्यः ● प्रमुख छन्दानां परिचयः		
			

		● गुणाः ● अलङ्काराः फलतांशः छन्दो-गुण-अलङ्कार संगीतस्वर विधानस्य सम्यग्ज्ञानावाप्तिः । सङ्गतिः – छन्दो विधानस्य गुणालङ्काराणां आरम्भिक संगीत परिचयात्मकज्ञानान्तरं प्रमुखवृत्तविषयिकी जिज्ञासा आगामिनोऽध्यायादुपशमनीया । पाठ्यग्रन्थाः नाट्यशास्त्रम् (चतुर्दश-पञ्चदश-षोडश-सप्तदशाध्यायाः) नाट्यशास्त्रम् (द्वितीयखण्डः), अभिनवभारतीसहितम्, गायकवाड प्राच्यविद्याग्रन्थमाला, वडोदरा सहायकग्रन्थाः - दशरूपकम्, भावप्रकाशनम्, नाट्यशास्त्रम् - रेवाप्रसादद्विवेदी, भारतीय संगीत का इतिहास - ठाकुर जयदेव संगीतांजलि भाग-१ पंडित ओंकारनाथ ठाकुर हरिश्चंद्र श्रीवास्तव - राग परिचय भाग -१ - ३ छन्दःसारसमुच्चयः - प्रो. सनन्दनकुमारत्रिपाठी ।		
--	--	---	--	--

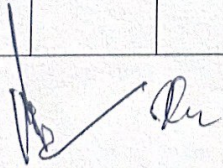
अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

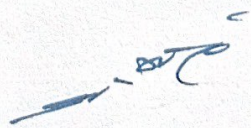
W. R.

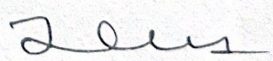
215

Teer

		○ उपलब्धेषु संस्कृतोत्सृष्टिकाङ्गेषु उरूभंगस्य परिचय- तस्याभिनयश्च । फलितांशः डिमव्यायोगोत्सृष्टिकाङ्कानां लक्षण-प्रयोगविधिज्ञानम्। सङ्गतिः डिमव्यायोगोत्सृष्टिकाङ्कानां लक्षण- प्रयोगविधिज्ञानात्परं प्रहसनादीनां रूपकाणां जिज्ञासा । ● प्रहसनभाणवीथीनिरूपणम् ○ प्रहसनलक्षणम् । ○ उपलब्धेषु संस्कृतप्रहसनेषु भगवदञ्जुकीय-मत्तविलासप्रहसनादिषु तल्लक्षणसमन्वयः, तस्याभिनयश्च । ○ भाणलक्षणम् । ○ उपलब्धेषु संस्कृतभाणेषु कर्पूरचरित-चतुरभाणी-लीलामधुकरादिषु तल्लक्षणसमन्वयः, तस्याभिनयश्च । ○ वीथीलक्षणम्। <u>फलितांशः</u> - प्रहसनभाणवीथीनां लक्षण-प्रयोगविधिज्ञानम्॥ <u>पाठ्यग्रन्थाः</u> - ○ भरतकृतस्य नाट्यशास्त्रस्य अष्टादशोऽध्यायः । <u>सहायकग्रन्थाः</u> - ○ दशरूपकम् (धनञ्जयकृतम्) ○ अभिज्ञानशाकुन्तलम् नाटकम् कालिदासकृतम् ○ मृच्छकटिकम् - प्रकरणम् - शूद्रककृतम् ○ लक्ष्मीस्वयम्बरः - समवकारः वेङ्कटमात्यकृतः ○ ऊर्वशीसर्वभौमः ईहामृगः वेङ्कटमात्यकृतः ○ त्रिपुरदाहः - डिमः वत्सराजकृतः ○ मध्यमव्यायोगः - व्यायोगः - मासकृतः ○ शर्मिष्ठायातिः - उत्सृष्टिकाङ्कः ○ भगवदञ्जुकीयम् - प्रहसनम् - बोधायनकृतम् ○ मत्तविलासप्रहसनम् प्रहसनम् महेन्द्रविक्रमकृतम् ○ मुकुन्दानन्दभाणः - काशीपतिकृतः ○ लीलावती - वीथी रामपाणिवादकृता - with the Commentary Prachi by Dr. Sugyan Kumar Mahanty, DK Publishers, New Delhi. ○ भारतीय तथा पाश्चात्य सङ्गमंच Sitaram Chaturvedi ○ "The Recensions of Naryaśāstra" Samikṣikā-19-Edited by Dr. Sugyan Kumar Mahanty, National Mission for Manuscripts 11 Man Singh Road New Delhi 110 001, 2022		
--	--	---	--	--

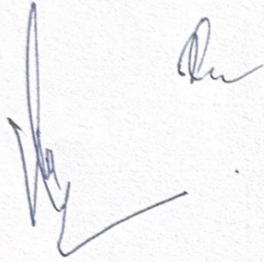
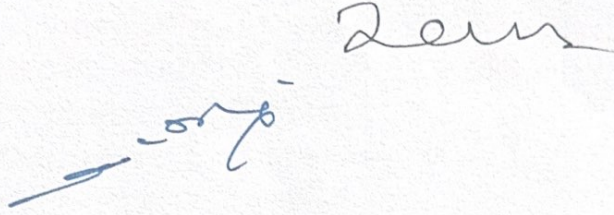

राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS) के अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

	० काटाच्छिनम्, अदराचितम्, उन्नतकम्, अलातकम्, कटिसमम्		
			

		० भुजङ्गत्रिसितम्, वलितम् घूर्णितं, ललितं, दण्डपक्षम् ० व्यंसितम्, सूचीविद्धम्, अपकृन्तनम् फलितानि: नाट्यशास्त्रस्य नृत्याध्याये नृत्योत्पत्ति एवं नाट्ये तत् प्रयोगस्य ज्ञानम् । अष्टोत्तरशतसङ्ख्यकेषु प्रमुखानां करणानाम् अभिनयपुरस्सरं प्रयोगज्ञानम् । सङ्गतिः:- नाट्ये ताण्डवलक्षणज्ञानात् परं रसभावादिसंयोजनविषयिणी जिज्ञासा । पाठ्यग्रन्थाः:- ● मध्यमव्यायोगः आचार्य बलदेव उपाध्यायः, चौखम्बा प्रकाशन, वाराणसी । उत्तररामचरितम् डॉ. रमाकान्तत्रिपाठी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी ● नाट्यशास्त्रम्, चतुर्थोऽध्यायः सहायकग्रन्थाः - Introduction to Kutiyattam Dr. K.G. Paulose सराईकेला छाऊ-सिंहभानु सिंहदेव, कलकत्ता प्रकाशन । माचलोकनाट्य-आदिवासीलोककला परिषद् भोपाल प्रकाशन । Indian Theatre of Multiple Streams Kapila Vatsyayana, National Book Trust, Delhi.		
--	--	--	--	--

राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS) के
अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

कक्षा	सत्रार्द्धम्	पत्रकूटांकः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	कुल क्रेडिट
आचार्य प्रथम वर्षः	द्वितीय सत्रार्द्धम्	DSCC 23	आधुनिकसंस्कृतनाट्यकाराः तत्कृतयश्च 1 - राष्ट्रभक्तिपरकनाट्यकृतयः • भारतविजयम् • अमरमङ्गलम् • मिवारप्रतापम् फलितांशः उपर्युक्तनाट्यानां नाट्यशास्त्रीयतत्त्वानां तत्कवीनाञ्च परिचयः । कथावस्तु-पात्र-रस- सङ्गतिः- भारतविजयादिनाट्यपरिचये जाते सति तद्विन्न-तादृशनाट्यपरिचयजिज्ञासा 2 - आधुनिक भारतीयभाषा नाटकेषु नाट्यशस्त्रानुवर्तनम् • भारतेंदु हरिश्चन्द्र- अंधेरनगरी • कावालम् नारायण पणिक्कर- कलिवेषम् • जयशंकर प्रसाद- ध्रुवस्वामिनी • सिद्धेश्वर चट्टोपाध्याय- ननाविताडनम् फलितांशः पृथिवीराजविजयादिनाट्यानां कथावस्तु-पात्र-रस-नाट्यशास्त्रीयतत्त्वानां तत्कवीनाञ्च परिचयः । सङ्गतिः राष्ट्रभक्तिपरकनाट्यकृतीनां परिचये सति समसामयिकनाट्यकृतिपरिचयेषु जिज्ञासा । 3 - समसामयिकनाट्यकृतयः • राधावल्लभत्रिपाठि-प्रणीतं तण्डुलप्रस्थीयम् • अभिराजराजेन्द्रमिश्रविरचितं मृदङ्गदासप्रहसनम् । फलितांशः समसामयिकनाट्यकृतीनां कलिवेशादीनां कथावस्तु-पात्र-रस-नाट्यशास्त्रीयतत्त्वानां तत्कवीनाञ्च परिचयः । सङ्गतिः कलिवेशादिनाट्यकृतिपरिचये सति तदतिरिक्तकृतीनां परिचयविषयिकी जिज्ञासा । 4 - समसामयिका अन्यनाट्यकृतयः • वी. राघवनप्रणीतम् अनारकलीनाटकम् । • रमाकान्तशुक्लप्रणीतं पण्डितराजीयम् ।	01	
				02	
				03	

2022

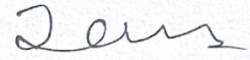
		फलितान्शः कथावस्तु-पात्र-रसादि-नाट्यशास्त्रीयतत्त्वानां परिचयोऽभिनयद्वारा तत्प्रदर्शनञ्च । अनारकलीप्रभृतीनां समसामयिकनाटकानां तत्कवीनाञ्च • पाठ्यग्रन्थाः भारतविजयादीनां निर्धारितनाटकानां मूलपुस्तकानि । • सहायकग्रन्थाः भारतीयसंस्कृतरङ्गमञ्चः, प्रो. अभिराजराजेन्द्रः मिश्रः, ईस्टर्न बुक लिङ्कर्स । • आधुनिक संस्कृत नाटक - प्रो. रामजी उपाध्यायः	04	
--	--	--	----	--

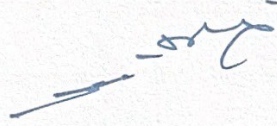

			● सहायकग्रन्थाः भारतीयसंस्कृतसङ्गमञ्चः, प्रो. अभिराजराजेन्द्रः मिश्रः, ईस्टर्न बुक लिङ्कर्स । ● आधुनिक संस्कृत नाटक - प्रो. रामजी उपाध्यायः		
--	--	--	--	--	--

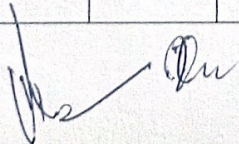

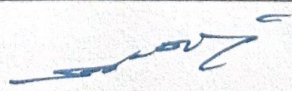

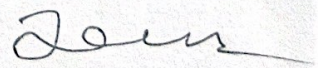

कक्षा	सत्राद्धम्	पत्रकूटांकः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	कुल क्रेडिट
एम.ए.		DSCC 24	1 - भारतीयसंगीतशास्त्रपरम्परा ● वेदेषु संगीतस्य स्वरूपम् । ● नाट्यशास्त्रस्य संगीताध्यायानाम् परिचयः प्रमुखाः सिद्धान्ताश्च । ● नारदीयशिक्षा – बृहदेशी – भरतभाष्य संगीतसमयसारप्रभृतिग्रंथानाम् परिचयः प्रमुखाः सिद्धान्ताश्च । ● संगीतरत्नाकर - संगीतोपनिषत्सारोद्धार - रागतरंगिणी - रागविबोध - चतुर्दण्डीप्रकाशिका - प्रभृतिग्रंथानाम् परिचयः प्रमुखसिद्धान्ताश्च । फलितांशः – संगीतशास्त्राणां परम्परायाः परिचयः तेषां ग्रन्थानां प्रमुखसिद्धान्तानां च ज्ञानम् । सङ्गतिः - संगीतशास्त्रपरम्पराज्ञानानन्तरं स्वरविषयकसिद्धान्तानां जिज्ञासा । 2. स्वरविधानम् ● गान्धर्व-स्वर-ग्राम-श्रुत्यादीनां स्वरूपम् । ● मूर्च्छना-तान-साधारण-चतुःसारणादीनां स्वरूपम् । ● वर्ण-अलंकार-पद-गीति-ध्रुवादीनां स्वरूपम् । ● प्रचलितानां प्रमुखरागाणां गानशैलीनां (शास्त्रीयोपशास्त्रीयाणां) च परिचयः प्रयोगाश्च । फलितांशः - नाट्यशास्त्रे वर्णितानां संगीतसिद्धान्तानां परिचयः प्रयोगविधानस्य ज्ञानं च। वर्तमानकाले प्रचलितानां संगीतशैलीनां परिज्ञानम् प्रयोगश्च । सङ्गतिः - स्वरविषयकसमुचितपरिज्ञानानन्तरं जातितालादिविषयकजिज्ञासा । 3. जातिविधानम् तालविधानम् गुणदोषविचारश्च ● जातिः - स्वरूपं भेदाश्च, जातीनां दश लक्षणानि, षडुग्रामाश्रिता मध्यमग्रामाश्रिता जातयश्च । ● तालम् - तालस्य परिभाषा, निःशब्द-सशब्द-चतुरस्र-त्रयस्र-पञ्चपाणि-इत्यादीनां स्वरूपम्, तालस्य महत्वञ्च ।	01	04
				01	

		● प्रचलितानां तालानाम् परिचयः प्रयोगश्च (त्रितालं, एकतालं, झपतालं, रूपकतालं, दीपचन्दीतालं, कहरवातालं, दादरातालञ्च) ● गायकवादकादीनां गुणदोषविचारः । फलितानां:- तालविषयकसिद्धान्तानां प्रयोगानां च परिज्ञानम् । गायकवादकादीनां गुणदोषविचारपरिज्ञानञ्च । सङ्गतिः स्वरतालपरिज्ञानानन्तरं आतोद्यविषये जिज्ञासा । 4. आतोद्यविधानम् ● तत-आतोद्यविधानं भारतीयततवाद्यानि च । ● सुषिरातोद्य विधानं भारतीयसुषिरवाद्यानि च । ● घन-आतोद्य विधानं भारतीय घनवाद्यानि च । ● अवनद्ध-आतोद्यविधानं भारतीयसुषिरवाद्यानि च । फलितानां:- आतोद्यानां लक्षणानि, भेदाः, तेषां प्रयोगाः इत्यादीनां ज्ञानं सह लोकवाद्यानामपि परिज्ञानम् । पाठ्यग्रन्थाः ● भरतकृतस्य नाट्यशास्त्रस्य अष्टाविंशतितमात् चतुस्त्रिंशत्तमाध्यायपर्यन्तम् । ● नाट्यशास्त्र (अभिनवभारती सहित) गायकबाड़ ओरियन्टल सीरीज, बड़ौदा ● बृहदेशी - मतङ्गकृतम्, मोतीलाल बनारसीदास, दिल्ली ● सङ्गीतरत्नाकर - शाङ्गदेव, संपा. सुभद्रा चौधरी, राधा पब्लिकेशन्स, नई दिल्ली सहायकग्रन्थाः - ● नाट्यशास्त्र विश्वकोष राधावल्लभ त्रिपाठी, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ली ● नाट्यललितकलासंग्रह राधावल्लभ त्रिपाठी, साहित्य अकादमी, नई दिल्ली ● भरत का संगीत सिद्धान्त आचार्य कैलाशचन्द्र बृहस्पति, प्रकाशन शाखा, सूचना विभाग, उ.प्र. ● भरतकोष - मा. रामकृष्ण कवि, मुंशी नाम मनोहर लाल पब्लिकेशन्स ● प्रणवभारती - पं. ओमकारनाथ ठाकुर, पिलग्रिम्स पब्लिशिंग, दिल्ली ● भारतीय संगीत का इतिहास ठाकुर जयदेव सिंह, संगीत रिसर्च अकादमी, कलकत्ता ● भारतीय संगीत का इतिहास डॉ. शरच्चंद्र श्रीधर परांजपे, चौखम्बा संस्कृत संस्थान, वाराणसी ● भारतीय संगीत वाद्य डॉ. लालमणि मिश्र, भारतीय ज्ञानपीठ, वाराणसी ● Music in the Vedas, G.U.. Tare, Sharada Publication, Delhi	
--	--	--	--

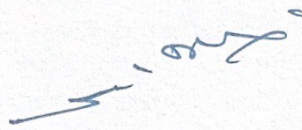

			• Natyashastra : Chapter 28, English Translation by Dr. Bharat Gupta		
--	--	--	--	--	--

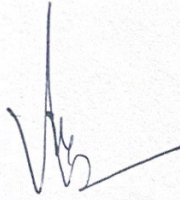

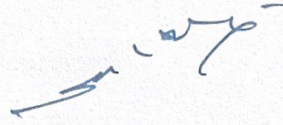
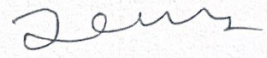

राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBSC) के अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

कक्षा	सत्रार्द्धम्	पत्रकूटांकः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	कुल क्रेडिट
आचार्य प्रथम वर्ष	तृतीय-सत्रार्द्धम्	DSCC 25	Unit-1 नाट्यशास्त्रस्य आचार्यपरम्परा नाट्यशास्त्रीय सिद्धान्तानां साम्प्रतिकविनियोगः भरतः, कोहलः, उद्भटः, लोल्लटः, शङ्कुः, लोल्लटः, भट्टनायकः, अभिनवगुप्तः, नन्दीकेश्वरः, भोजराजः, रामचन्द्रः, गुणचन्द्रः, शारदातनयः, शाङ्गदेवः, सिन्धुभूपालः, सागरनन्दः, विश्वनाथप्रभुः एतेषां सिद्धान्तानां परिचयः फलितांश- नाट्यशास्त्राचार्यैः प्रतिपादितानां सिद्धान्तानां परिचयः सङ्गतिः - नाट्यशास्त्रे प्रतिपादितानां सिद्धान्तानां चलचित्रेषु अनुशीलने जिज्ञासा Unit-2 नाट्यशास्त्रस्य सिद्धान्तान् अनुसृत्य चलचित्रानुशीलनम् ● पञ्च चलचित्रानाम् सिद्धान्तान् अनुसृत्य समीक्षा ● पञ्च चलचित्रानाम् चतुर्विधाभिनयदृष्ट्या समीक्षा फलितांश- नाट्यशास्त्रप्रतिपादितसिद्धान्तानां चलचित्रेषु उपयोजनस्य ज्ञानम् सङ्गतिः - पीटर ब्रूक् महाभारतप्रयोगविषय जिज्ञासा Unit-3 पीटर ब्रूक् महोदयस्य महाभारतप्रयोगसमीक्षा फलितांश- पीटर ब्रूक् महाभारतप्रयोगस्य सैद्धान्तिक समीक्षणम् सङ्गतिः - इतिवृत्तविधानम् – चलचित्रानां तदनुसृत्य जिज्ञासा Unit-4 नाट्यशास्त्रे इतिवृत्तविधानम्, चलचित्रानां तदनुसृत्य समीक्षा फलितांश - इतिवृत्तविधानस्य साम्प्रतिक औचित्यस्य ज्ञानम् पाठ्यग्रन्थाः ● नाट्यशास्त्रस्य इतिहासः, पारसनाथ द्विवेदी, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशनम्, वाराणसी ● नाट्यशास्त्रम् (प्रथमभागः) भूमिका-बाबूलाल शुक्ला चौखम्बा संस्कृत संस्थानम्, वाराणसी ● Classical Indian Dance & Indian Literature - Kapila Vatsyayan	01	04
				01	
				01	

			सहायकग्रन्थाः - ● भारतीय तथा पाश्चात्य रंगमंच - Sitaram Chaturvedi "The Recensions of Nāṭyaśāstra", Samikṣikā-19 - Edited by Dr. Sugyan Kumar Mahanty, National Mission for Manuscripts 11 Man Singh Road New Delhi 110 001, 2022		
--	--	--	---	--	--

राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS) के अन्तर्गत
MA नाट्यशास्त्र (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

कक्षा	सत्रार्द्धम्	पत्रकूटांकः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	कुल क्रेडिट
आचार्य द्वितीय वर्ष	तृतीय- सत्रार्द्धम्	DSCC 26	संस्कृतनाट्यप्रयोगः 1. कर्णभारम् ● कर्णभारस्य नाट्यविधा-परिचयः स्थानं उपजीव्य च। ● कर्णभारस्य वस्तुविन्यासः कथावैशिष्ट्यम्। ● कर्णभारनाटके प्रयुक्तानां छन्दसां परिचयः कर्णभारस्य प्रयोगविज्ञानम् ● कर्णभारस्य अभिनयाधारितप्रयोगः ● कर्णभाररूपके नाट्यशास्त्रस्य प्रभावः ● कर्णभाराधारितं चलचित्राणि ● कर्णभारसदृशं नायकाधारितं चलचित्रद्वयं शङ्कराचार्यः विवेकानन्दश्च, तयोः परिज्ञानम् <u>फलितांशः</u> कर्णस्य दानशीलतायाः उदारतायाश्च परिज्ञानम्। भारतीयचलचित्रेषु नाट्यशास्त्रस्य प्रभावः। कर्णभारस्य अभिनयपुरस्सरं प्रयोगः सङ्गतिः महाभारताधारितनाट्येषु एकाङ्कीविषयकं भासस्य नाट्यकौशलस्य परिज्ञानं तत् सम्बन्धीनी जिज्ञासा। चलचित्राणां नाट्यशास्त्रेण सह अन्तःसम्बन्धिनी जिज्ञासा। लघुरूपकस्य अध्ययनप्रयोगानन्तरं बृहद्रूपकविषयिणी जिज्ञासा। मृच्छकटिकम् 2. मृच्छकटिकम् 1-3 अङ्काः ● नाट्यकारस्य शूद्रकस्य परिचयः। ● प्रकरणस्य स्वरूपपरिचयः ● मृच्छकटिकस्य (१, २, ३ अङ्कानां) कथावस्तुविन्यासः। ● मृच्छकटिके विमर्शः प्रयुक्तानां नाट्यकौशलानां <u>फलितांशः</u> मृच्छकटिकस्य (१, २, ३ अङ्कानां) अध्ययनेन नाट्यकौशलानामवप्तिः।	01	04
				01	
				01	

		<u>सङ्गति:-</u> मृच्छकटिकस्य (१,२,३ अङ्कानां) अध्ययनात् परं चतुर्थपञ्चमषष्ठाङ्कानां अध्ययनस्य जिज्ञासा तदानीन्तनस्य लोकव्यवहारविषयिणी जिज्ञासा। समाजस्य दशाविषयकं चिन्तनम्, तत्सम्बन्धिनी 3. मृच्छकटिकम् 4-6 अङ्काः ● मृच्छकटिकस्य चतुर्थपञ्चषष्ठाङ्कानां कथावस्तुविन्यासः ● निर्दिष्टेषु अङ्केषु प्रयुक्तानां नाट्यकौशलानां विमर्शः ● निर्दिष्टाङ्कानां कथावैशिष्ट्यम् ● मृच्छकटिके प्रतिबिम्बितः लोकव्यवहारः <u>फलितांशः</u> - तत्कालीन परिज्ञानम्। <u>सङ्गति:-</u> मृच्छकटिके रूच्योत्पादनानन्तरं तस्य प्रयोगविषयिणी जिज्ञासा। 4. मृच्छकटिकम् 7-10 अङ्काः ● मृच्छकटिकस्य ७,८,९,१० अङ्कानां कथावस्तुविन्यासः। ● मृच्छकटिकस्य संक्षिप्तपाठनिर्माणम्, तस्य अभिनयपुरस्सरं प्रयोगश्च। <u>फलितांशः</u> -मृच्छकटिकस्य प्रयोगानन्तरं तत्सदृशेषु अभिरुचेरुत्पादनम्। लोकधर्मीप्रधानप्रकरणेषु <u>पाठ्यग्रन्थाः</u> कर्णभारम् टी. गणपति शास्त्री, त्रिवेन्द्रम् राजकीयमुद्रणालय. <u>कर्णभारम्</u> - ओम् पुष्पा टीका, डॉ. मोहिनी अरोरा, वीर बहादुर पब्लिकेशन, साउथ सिटी, लखनऊ। <u>मृच्छकटिकम्</u> - डॉ. शिवबालक द्विवेदी, डॉ. प्रत्यूषवत्सला द्विवेदी, हंसा प्रकाशन, जयपुर।		
--	--	---	--	--

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

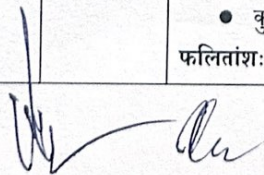
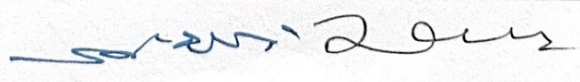
राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS) के अन्तर्गत
आचार्य नाट्यशास्त्र (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

कक्षा	सत्रार्द्धम्	पत्रकूटांकः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	कुल क्रेडिट
आचार्य प्रथम वर्षः	द्वितीय-सत्रार्द्धम्	DSCC 27	वृत्तिविधानम् आहार्याभिनयश्च वृत्तिविधानम् ● भारतीवृत्तिनिरूपणम् ● सात्त्वतीवृत्तिनिरूपणम् ● कैशिकीवृत्तिनिरूपणम् ● आरभटीवृत्तिनिरूपणम् ● चतसृणां वृत्तीनां अभिनयेषु प्रयोगप्रदर्शनम् फलितांशः वृत्तीनामुत्पत्ति भेदादिपरिचयेन सह भारतीत्यादीनां वृत्तीनां अभिनयज्ञानम् । सङ्गतिः वृत्तीनाम् प्रयोगज्ञानात्परम् आहार्याभिनयगतजिज्ञासा । आहार्याभिनयस्य निरूपणम् ● आहार्याभिनयस्य स्वरूपं तद्वेदाश्च ● पुस्तलक्षणं, तन्वेदाः, सन्धिम-व्याजिम-चेष्टिम-पुस्तनिर्माणविधयः तदाधारितं प्रयोगप्रदर्शनञ्च ● प्रतिशीर्षकविधानम्, तन्निर्मितीनां प्रदर्शनञ्च ● अलङ्कारलक्षणं तन्वेदाः, तन्निर्माणविधयः, तदाधारितं प्रयोगप्रदर्शनञ्च फलितांशः आहार्याभिनयस्य स्वरूपं तन्वेदज्ञानं पुस्तलङ्कारयोराहार्याभिनययोः प्रकारज्ञानसहितनिर्माणप्रयोगा-दिविधीनां ज्ञानम् । सङ्गतिः- पुस्तलङ्कारयोराहार्याभिनययोः प्रकारज्ञान सहित-निर्माणप्रयोगादिविधीनां ज्ञानात्परम् अङ्गरचना प्रकारप्रयोगा-दिजिज्ञासा । आहार्याभिनयेषु अङ्गरचना निरूपणम् ● वेषविधिः ● वस्त्रविधिः ● तत्तत्प्रकृत्यनुगुणम् अङ्गरचनाविधानम्	01	04
				01	

			● अङ्गरचनानिर्माणविधयः, तदाधारितं प्रयोगप्रदर्शनम् फलितांशः अङ्गरचनासञ्जीवयोरआहार्याभिनययोः प्रकारज्ञानसहितनिर्माणप्रयोगादिविधीनां ज्ञानम् । सङ्गतिः पुस्तालङ्काराङ्गरचनानां आहार्याभिनय ज्ञानात्परम् प्रकारज्ञानसहितनिर्माणप्रयोगादिविधीनां सञ्जीवप्रकारप्रयोगादिजिज्ञासा । आहार्याभिनयेषु सञ्जीवाहार्यविधानम् ● सञ्जीवनिरूपणम् ● चतुष्पदप्राणिगताहार्यव्यवस्था ● द्विपदप्राणिगताहार्यव्यवस्था ● अपदप्राणिगताहार्यव्यवस्था ● सञ्जीवाहार्यप्रयोगविधयः, तदाधारितं प्रयोगप्रदर्शनञ्च पाठ्यग्रन्थाः ● भरतकृतस्य नाट्यशास्त्रस्य विंशतितमैकविंशतितमाध्यायौ । ● आहार्य अभिनय - डॉ. सुनीता गुप्ता, राष्ट्रीय संस्कृत संस्थानम्, नई दिल्ली के सहयोग से प्रकाशित सहायकग्रन्थाः ● भारतीय तथा पाश्चात्य रंगमंच- Sitaram Chaturvedi ● "The Recensions of NatyaŚāstra", Samīkṣikā-19 Edited by Dr. Sugyan Kumar Mahanty, National Mission for Manuscripts 11 Man Singh Road New Delhi 110 001, 2022		
--	--	--	---	--	--

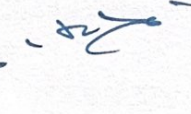
राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS)
के अन्तर्गत आचार्य नाट्यशास्त्र (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

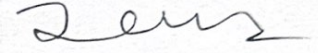
कक्षा	सत्रार्द्धम्	पत्रकूटांकः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	कुल क्रेडिट
आचार्य द्वितीय वर्षः	चतुर्थ सत्रार्द्धम्	DSCC 28	प्राचीनसंस्कृतनाट्यकाराः तत्कृतयश्च इकाई १ - भासः ● भासनाटकचक्रस्य परिचयः विमर्शश्च ● नाट्यशास्त्रदृष्ट्या भासकृतसर्वेषोरूपकाणां समीक्षणम् ● कुडियाट्टम् रंगनृत्यशैल्या भासकृतीनां प्रयोगस्य अन्तः सम्बन्धः । भासशूद्रकरचित्ररूपकाणाम् अनन्तरं कालिदासभवभूत्योः लिखितयोः रूपकाणाम् अध्ययने जिज्ञासा इकाई २ - कालिदासः ● कालिदासः तत्कृतनाटकत्रयस्य परिचयः ● भासकालिदासयोः नाट्यकृतीनां रङ्गप्रयोज्यता समीक्षणम् ● कालिदासः विश्वरङ्गमञ्चश्च ● अभिज्ञानशाकुन्तलस्य रङ्गप्रयोगदृष्ट्या नाट्यपाठलेखनम् इकाई ३ - भवभूतिः - ● भवभूतेः तस्य रूपकाणामञ्च परिचयः ● भवभूतेः उत्तररामचरिते रसमीमांसा ● उत्तररामचरितस्य नाट्यपाठलेखनम् फलितोशः- अभिज्ञातसंस्कृतनाट्यकृतीनाम् अध्ययनम्, नाट्यकाराणां लेखनपद्धत्या परिचयः च । सङ्गतिः- कालिदासभवभूतिलिखितानां रूपकाणाम् अध्ययनात् अनन्तरं विशाखदत्त श्रीहर्षरचितरूपकाणाम् अध्ययने जिज्ञासा इकाई ४ विशाखदत्तः - ● विशाखदत्तस्य परिचयः ● मुद्राराक्षसनाटकस्य संहितायाः अध्ययनं 'राजनीतिपरं नाटकम्' इति दृष्ट्या समीक्षणं च । दिङ्नागः- ● दिङ्नागस्य कुन्दमाला इति रूपकस्य अध्ययनम् ● कुन्दमालारूपकस्य पूर्वाधीतानां रूपकाणां संदर्भेन समीक्षणम् फलितोशः	01	04

 28

		अभिजातसंस्कृतनाट्यकृतीनाम् अध्ययनम्, नाट्यकाराणां लेखनपद्धत्या परिचयः च । सङ्गतिः - विशाखदत्त श्रीहर्षरचितरूपकाणाम् अध्ययनात् अनन्तरं राजशेखरकुलशेखररचितानां रूपकाणाम् अध्ययने जिज्ञासा सन्दर्भग्रन्थ - अष्टाविंशतिपत्रम् 1. संस्कृत साहित्य का समग्र इतिहास प्रो. राधावल्लभ त्रिपाठी 2. उपर्युक्तरूपकाणाम् सानुवादपाठाः सहायकग्रन्थ - संस्कृत नाट्य साहित्य - शिवम कुमार शर्मा		
--	--	--	--	--

राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBCS)

के अन्तर्गत आचार्य नाट्यशास्त्र (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

आचार्यपाठ्यक्रम: नाट्यशास्त्रम्

कक्षा	सत्राब्दम्	पत्रकूटांकः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	कुल क्रेडिट
आचार्य प्रथम वर्ष नाट्यशास्त्रम्	द्वितीय	DSCC 29 अष्टमपत्रम्	नाट्यशास्त्रम् एशियाईरङ्गमञ्चश्च ● इन्डोनेशियाई-नाट्यशैल्यो भारतीयनाट्यशास्त्रस्य प्रभावः ○ इन्डोनेशियाई नाट्यशैल्याः ऐतिहासिक परम्पराश्च ○ वायंग चोंग (Wayang wong) इति इन्डोनेशियाई-नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ वायंग ओरंग" Wayang orang इति इन्डोनेशियाई-नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ टोपेंग (Topeng) इति इन्डोनेशियाई-नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ लेनॉग (Lenong) इति इन्डोनेशियाई-नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ अर्जा (Arja) इति इन्डोनेशियाई-नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् फलितान्शः इन्डोनेशियाई-नाट्यशैल्याः ऐतिहासिकपरम्परा-प्रस्तुतिविधानज्ञानम्। सङ्गतिः इन्डोनेशियाई-नाट्यशैल्याः ऐतिहासिकपरम्परा-प्रस्तुतिविधानज्ञानात्परम् इतरेष्विषयानाट्यशैल्याः जिज्ञासा। ● जापानीनाट्यशैल्यां भारतीयनाट्यशास्त्रस्य प्रभावः ○ जापानीनाट्यशैल्याः ऐतिहासिकपरम्परा ○ नोह (Noh) इति जापानी नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ क्यूजेन (kyogen) इति जापानी नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ काबुकि (Kabuki) इति जापानी नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ (Bunraku) इति बनराकू जापानी नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् फलितान्शः जापानी-नाट्यशैल्याः ऐतिहासिकपरम्परा-प्रस्तुतिविधानज्ञानम्। सङ्गतिः जापानी-नाट्यशैल्याः ऐतिहासिकपरम्परा-प्रस्तुतिविधानज्ञानात्परम् इतरेष्विषयानाट्यशैल्याः जिज्ञासा। ● थाईलैण्ड (श्यामदेशः)- देशीया नाट्यशैली नाट्यपरम्परा च ○ थाईलैण्डदेशीयनाट्यशैल्याः ऐतिहासिकपरम्पराश्च ○ थाईदेशीयरामायणप्रस्तुतिः तत्र च भारतीयनाट्यशैल्याः प्रभावविश्लेषणम्	01	04

		○ खोन (Khon) इति थाईलैण्ड (श्यामदेशः) देशीय-नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ लखोन (Lakhon) इति थाईलैण्ड (श्यामदेशः) देशीय-नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ मेनोरा (Manora) इति थाईलैण्ड (श्यामदेशः)-देशीय-नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् फलितान्शः थाईलैण्डदेशीयनाट्यशैल्याः ऐतिह्य-परम्परा-प्रस्तुतिविधानज्ञानम्। सङ्गतिः थाईलैण्डदेशीयनाट्यशैल्याः ऐतिह्यपरम्परा-प्रस्तुतिविधानशानात्परम् इतरेषां देशीयनाट्यशैल्याः जिज्ञासा। ● कम्बोडियादेशीया नाट्यशैली नाट्यपरम्परा च ○ कम्बोडियादेशीयनाट्यशैल्याः ऐतिह्यं परम्पराश्च ○ कम्बोडियादेशीयनाट्यशैल्याः प्रस्तुतिः तत्र च भारतीयनाट्यशैल्याः प्रभावविश्लेषणम् ○ लाखोन प्रीह रीच ट्रॉप (Lakhon Preah Reach Trop) इति कम्बोडियादेशीयनाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ लाखों खोल (Lakhon Khol) इति कम्बोडियादेशीयनाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ लाखों पोल सरे (Lakhon Pol srey) इति कम्बोडियादेशीयनाट्यशैल्याः तत्र च प्रस्तुतिविधानं भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ लाखोन नांग स्वेक (Lakhon Nang Sbek) इति कम्बोडियादेशीयपुत्तलिका-नाट्यशैल्याः प्रस्तुतिविधानं तत्र च भारतीयनाट्यशास्त्रीयप्रभावविश्लेषणम् ○ कम्बोडियादेशीयनाट्यप्रयोगे आहार्यविधानस्य वैशिष्ट्यम् फलितान्शः- कम्बोडियादेशीयनाट्यशैल्याः ऐतिह्य-परम्परा-प्रस्तुतिविधानज्ञानम्। पाठ्यग्रन्थाः - ○ नाट्यशास्त्र तथा एशियाई रंगमंच - प्रो. रधावल्लभ त्रिपाठी ○ नाट्यशास्त्रविश्वकोष - प्रो. रधावल्लभ त्रिपाठी ○ भारतीय तथा पाश्चात्य रंगमंच -Pt. Sitaram Chaturvedi सहायकग्रन्थाः - ○ पारंपरिक भारतीय रंगमंच - Dr. Kapila Vatsyayan ○ Select Specimens of the Theatre of the Hindus - Horace Hayman Wilson		
--	--	---	--	--

नाट्यशास्त्रस्य आचार्यपरम्परा अर्वाचीनप्रयोगपरम्परा च
राष्ट्रीय शिक्षा नीति के अनुसार विकल्प आधारित क्रेडिट प्रणाली (CBSC) के अन्तर्गत स्नातकोत्तर (M.A.) नाट्यशास्त्र एवं
भारतीयरङ्गमञ्च (द्विवर्षीय) पाठ्यक्रम

कक्षा	सत्राब्दम्	पत्रकूटांकः	पाठ्यक्रमविवरणम्	क्रेडिट	कुल क्रेडिट
आचार्य प्रथमवर्षः	चतुर्थ सत्रार्धम्	DSCC 30	प्राच्यप्रतीच्यनाट्यप्रयोगमीमांसा Unit-1 कावालमनारायणपणिकरः, हबीवतनवीरः, ब. व. कारंथ, रतन थियाम्, विजया महेता, बादल सरकार फलितांश - ● एतेषां संस्कृतसंस्कृतकर्मिणां परिचयः ● तेषां कृतिनां नाट्यशास्त्रीयदृष्ट्या समीक्षणम्। सङ्गतिः ● उपरिनिर्दिष्टसंस्कृतसंस्कृतकर्मिणां अध्ययनात् अनन्तरम् अर्वाचीनसंस्कृतनाट्यकाराणां कृतिनाम् अध्ययने जिज्ञासा Unit-2 प्रभाकर भातखंडे, वीणापाणि चावला, अभिराजराजेन्द्रमिश्रः, कमलवसिष्ठः, गोवर्धन पाञ्चालः, रिता गाङ्गुली फलितांश - ● एतेषां संस्कृतनाट्यकाराणां परिचयः ● तेषां कृतिनां नाट्यशास्त्रीयदृष्ट्या समीक्षणम्। सङ्गतिः ● उपरिनिर्दिष्टनाट्यकाराणां अध्ययनात् अनन्तरं अन्येषां नाट्यकाराणां कृतिनाम् अध्ययने जिज्ञासा Unit-3 ग्रीक- रोमन-एलिजीवेथीयरङ्गप्रयोगपरम्परा ● ग्रीकरङ्गप्रयोगपरम्परा ● रोमनरङ्गप्रयोगपरम्परा ● एलिजेवेथीयरङ्गप्रयोगपरम्परा ● कस्यचित् ग्रीकनाटकस्य रेखांशप्रदर्शनम्, विशिष्टस्य प्रयोगश्च समीक्षा फलितांश- ● प्राचीन - पाश्चात्य प्रयोगपरम्परायाः अध्ययनम् ● पाश्चात्यप्रयोगकर्तृणां तौलनिकं अध्ययनम्	01	04

		सङ्गति: - प्राचीन - पाश्चात्य प्रयोगपरम्परायाः अध्ययनात् अनन्तरम् आधुनिक - पाश्चात्य प्रयोगपरम्परायाः विषये जिज्ञासा Unit-4 1. स्तानिस्लाव्हस्की 2. ब्रटोल्ट ब्रेख्त 3. प्रोटोव्हस्की 4. एण्टोनियो आर्तो आदि सिद्धान्तकाराणां परिचयः फलितांशः- ● आधुनिक - पाश्चात्य प्रयोगपरम्परायाः अध्ययनम् ● आधुनिक - पाश्चात्यप्रयोगकर्तृणां तौलनिकम् अध्ययनम् सन्दर्भग्रन्थः - ● नाट्यशास्त्र विश्वकोष प्रथमभाग -राधावल्लभत्रिपाठी, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ली ● भारतीय नाट्य की परम्परा एवं विश्व रंगमंच-राधावल्लभत्रिपाठी, प्रतिभा प्रकाशन, दिल्ली ● नाट्यदर्शन - डॉ. सन्गीता गुन्देचा, संगीत नाटक अकादमी, नई दिल्ली ● प्रभाकर भाताखण्डे महोदयानां समग्र साहित्यम्, महाराष्ट्र सेवा संघ, मुंबई सहायकग्रन्थः - ● Theatre of grandeur (book on theatre of ratan thiyam), - udayan vajpeyi, Ustad Alauddin Khan ● Sangeet evam kala academy, Bhopal ● Greek Drama, Harold Bloom Chelsea House Pub, 2004 ● The living stage - Kenneth macgowan, William mdnits- 1995 ● Theatre and it's double - mary caroline Richards, New York, grove		
--	--	--	--	--

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]